

ZPRÁVY SVU

SPOLEČNOSTI PRO VĚDY A UMĚNÍ
CZECHOSLOVAK SOCIETY OF ARTS
AND SCIENCES, INC. ISSN 0036-2050

Ročník XXX

listopad — prosinec 1988

číslo 6.

Symposium o Čechách a Slovácích v Americe

U příležitosti 14. sjezdu Společnosti pro vědy a umění ve Washingtonu bylo uspořádáno symposium o českých a slovenských usedlících a krajanech v Americe. Symposium bylo organizováno SVU sekcí pro krajaňskou historii a genealogii pod vedením dra. Miloslava Rehečígla.

Na rozdíl od většiny ostatních přednáškových sekcí, toto třípůldenní symposium bylo plánováno tak, aby krylo uceleně tematiku historie emigrace z Československa do Ameriky, jakož i život, práci a činnost našich krajanů v nové vlasti. Kromě úvodních a souhrnných přednášek byly tu též referáty o českých a slovenských osadách v různých státech, jakož i přednášky pojednávající o sociálních, ekonomických, politických, kulturních a náboženských aspektech krajaňského života a dění. Otázce náboženské bylo věnováno několik referátů, kryjících celé spektrum vyznání od katolíků přes církev pravoslavnou na moravské bratry a církev židovskou.

Z obsahu programu symposia bylo patrné, že veliká péče byla věnována nejen bilanci mezi českou a slovenskou tematikou, ale pořadatelé mysleli i na příspěvky rusínské! Symposium se těšilo nesmírné pozornosti mezi účastníky sjezdu, o čemž svědčila přeplněná místnost, v níž se přednášky konaly.

Speciální část programu byla věnovaná otázkám české a slovenské genealogie za účasti profesionálních genealogů z Texasu, Minnesoty, Marylandu a jiných států.

Posledním bodem programu byla řada referátů o současných otázkách krajaňského života v Americe a o uchování etnicity a tradice národního života. V této souvislosti bychom rádi připomněli alespoň jméno naší krajaneky Virginie S. Bakerové, poradkyně starosty města Baltimoru pro etnické otázky, která podala osobní svědectví o krajaňském životě a činnosti v Baltimoru ve dvacátých letech tohoto století. Naše čtenáře bude zajímat, že jeden z baltimorských parků nese jméno Virginie S. Bakerové jako uznání za její práci. Kromě toho bychom rádi vzpomenuli jiné naší obětavé pracovnice Melviny Švecové z Iowy, která podala obšírný referát o historii a práci "Czech Heritage Village and Arts Association" v Cedar Rapids, Iowa. Toto je opravdu mimořádná společnost, která dokázala svou iniciativou, kvalitou práce

a "drobnou" prací, že etnicita a uchovávání národních tradic našich přistěhovalců, je nejen otázka společenská a kulturní, avšak, že to může být i dobrý "business" pro naše obchodníky!

Symposium bylo ukončeno diskusí o budoucí činnosti SVU komise pro krajanskou historii a genealogii, z níž vyšel souhlas k pokračování podobných symposií na budoucích sjezdech SVU.

Uvažuje se o tiskovém vydání vybraných prací z krajanské historie za redakce Dr. Miloslava Rechcígla a Dr. Andreje Eliáše. Autoři prací pojednávající o krajanské historii, necht' neprodleně zašlou svoje *redigované* práce v dobré angličtině na adresu Dr. Miloslava Rechcígla (1703 Mark Lane, Rockville, MD 20852).

Seminář "Československo 88" ve Vídni

Ve Vídni uspořádala 13. listopadu Mezinárodní helsinská federace pro lidská práva pod záštitou rakouského ministra pro vědu, prof. Heinze Tupiho, seminář Československo 88. Bylo to shromáždění, organizované jako odnož pražského symposia na totéž téma, které však pražská policie znemožnila. Vídeňský seminář za účasti asi sta zájemců z řad zahraničních účastníků i čs. exulátů zahájil předseda Mezinárodní helsinské federace pro lidská práva, kníže Schwarzenberg, který přečetl projevy solidarity, poslané zasedání v Praze i ve Vídni, mezi nimi i pozdrav nositele Nobelovy ceny míru Andreje Sacharova a účastníků konference o budoucnosti Evropy ve Stockholmu. Potom byl promítnut úryvek z televizního britského cyklu, dokumentárně a velmi názorně zobrazující rozdělení Evropy a ukazující svět za tzv. železnou oponou. O totalitě mluvili z obrazovky Václav Havel (čestný člen SVU) a Milan Šimečka. Ten k vídeňskému semináři přispěl projevem, kde vyjádřil přesvědčení, že jediná možnost, jak může Československo překonat svou nynější všestrannou krizi, je v nejširším konsensu s politickou pluralitou. Jack Rupnik z Paříže analyzoval úlohu intelektuálů. Vztahu Čechů a Slováků se věnoval Vilém Prečan: dnešní vládnoucí moc není ze své podstaty ani česká, ani slovenská, není ani vlastenecká, což dosvědčil i filmový dokument z manifestace letošního 28. října v Praze. Závěrem vídeňského symposia byla tisková konference v pondělí odpoledne s účastí asi 150 novinářů skoro z celé Evropy. Generální tajemník Mezinárodní helsinské

Zprávy SVU rediguje Andrew Eliáš. Adresa redakce: 10713 Hoverton Ave. Fairfax, VA 22030. Zprávy SVU (SVU News) - Date of issue: Nov. — Dec. 1989. Issued bimonthly. Vol. 29, No. 1. Publisher: Czechoslovak Society Arts and Sciences, Inc. Office of publication: Mrs. R. Bunza, 75-70 199th Street, Flushing, N.Y. 11366. Tel.: (212) 479-0870. Annual subscription price: Members \$2.00; non-members \$6.00. Second class postage paid at Flushing, N.Y.

Postmaster: Send address changes to ZPRÁVY SVU, Mrs. R. Bunza, 75-70 199th Street, Flushing, N.Y. 11366.

federace Nagler podal zprávu o tom, co se stalo v Praze. Oznámil, že zahraniční účastníci pražského sympozia mají v úmyslu ostře protestovat na následné konferenci ve Vídni. Lord Avebury, který přijel do Vídně z Prahy, žádal, aby události v Praze našly odezvu i v hospodářských jednáních s pražským režimem. Pierre Hasler z Paříže usoudil, že Praha má očividný zájem na dobrých stycích se Západem, ale doma se dopouští stále silnější represe. Politik rakouské lidové strany Erhard Busek si povšiml, že do Vídně má brzy přijet Vasil Bilak a vzniká otázka, zda za současných okolností si s ním mají rakouští politikové co říci. Nestačí protestovat, je třeba vyvodit důsledky. Generální tajemník Nagler konferenci uzavřel ujištěním, že o zmařeném sympoziu v Praze ještě ani zdaleka nepadlo poslední slovo, jak se Praha mýlně domnívá. S účastníky vídeňské konference mluvil v pondělí dopoledne Václav Havel, který jim telefonoval po propuštění z vazby.

Děkoval za projevy mezinárodní solidarity, za účast zahraničních hostů a omlouval se za nepříjemnosti, kterým byli v hlavním městě Československa vystaveni.

O torontském sympoziu s Pavlem Tigridem

Na torontské symposium s názvem Československo 1918 - 1988 přijel také z Paříže Pavel Tigrid. Požádali jsme ho, aby symposium stručně zhodnotil.

P. T. Symposium bylo výborné, sešlo se okolo stovky odborníků z celého světa, kteří se zajímají jednak o východní Evropu vůbec, jednak o Československo. Byla práce v komisích. Mluvílo se stručně. Referáty byly dobře připraveny a hlavně, myslím, že se hovořilo už bez velkých okolků o stinných stránkách tohoto dost těžce postiženého státu. Republika trvala dvacet let a když se to vezme přísně, tak přestala potom existovat jako samostatný stát. Československo na mapě sice je, ale padesát let už tam také není jako svéprávný demokratický stát. Byl to pokus dopídit se znova všech souvislostí, proč k pádu první republiky došlo.

N. D.: Symposium bychom mohli rozdělit na dvě části: na politickou a literární? V té první části bylo podle mne příliš historie, nezdá se vám?

P. T.: To tak obvykle bývá, že na takovýchto konferencích je hodně historiků a musí se vždy někde začít. Je pravdou, že se hodně historizovalo, ale to bylo nezbytné. Druhá část literární byla dobrá. Musíme si uvědomit, že v Československu tyto věci jedna zapadá do druhé. To bylo už za Rakouska a je dobré si zde tyto věci připomenout. Musíme si také uvědomit, že oficiální literatura v posledních čtyřiceti letech, s výjimkou *pražského jara* strašlivě upadla, že vlastně není žádná dobrá krásná, či jiná literatura. Naproti tomu existuje tzv. šedivá zóna a potom disidentská (samizdatová) literatura, kde vyšly stovky a stovky titulů, které mají svoji hodnotu a které nemohly vyjít tiskem. Jsem hrozně rád, že tato žeň, která jde do tisíce titulů, nezmizí, ale že bude zachována v zahraničí, kde ji každý bude moci nalézt i za padesát let a bude možné podle ní zhodnotit tuto nepřiliš radostnou dobu.

N. D.: Když jsme u literatury, nedávno vám vyšla v 68 Publishers nová knížka. O čem to je?

P. T.: Kniha se jmenuje *Kapesní průvodce inteligentní ženy po vlastním osudu*. Doufám, že se také dostane do Československa. Je to pokus odpovědět na otázky, které mladí lidé mně tak často kladou. "A prosím vás, dědo, jakpak jsme se do tohotohle všeho dostali? To byli ti Rusové v roce 1968, že?" Odpověď je na to: Je to tak, ale musíme se podívat dozadu; proč přijeli, musíme se podívat až do roku 1948, 1938, 1918 a ještě dál. O to jsem se pokusil a doufám, že to není čtení příliš nudné.

(Nový domov 10. listopadu 1988)

* * *

29. října t. r. vzpomnělo asi 130 Čechů a Slováků žijících v Holandsku založení československé republiky a ostatních výročí na sympoziu v Heemstede (nedaleko Haarlemu či Amsterdamu).

Prof. Dittrich, historik na universitě v Utrechtu, poutavě vylíčil období první republiky. Ukázal také na možnosti a hlavně limitace tehdejších politiků a vlády, dány již dohody na základě kterých republika byla založena a tehdejší politickou situaci v Evropě. V diskusi, která následovala, obhajoval prof. Dittrich zajímavou, originální myšlenku, totiž že Československo a Polsko měli spolu už v r. 1933 - 1934 napadnout vojensky Německo a fašisty (spolu s Hitlerem) podrobit. Později bylo na vojenský zásah už pozdě. Jeho přednáška by si zasloužila být publikována v exilovém tisku.

Dr. Renner se také ukázal pravým mistrem slova. Vtipným způsobem vylíčil náš poválečný osud, léta socialistické republiky. Je to kumšt humoristickým způsobem dát odborný přehled ne přímo radostného období komunistického útlaku. Renner obhájil nedávno svou promoční práci o moderních dějinách Československa, jeho knížka byla právě vydána v holandštině, je v každém knihkupectví zde k dostání.

Program sympoza byl velmi bohatý, účastníci poznali, že si nepřišli jen tak "na kus pokecu". Každý řečník se na to důkladně připravil. I ta prozaická přednáška dr. Pavla, kožního lékaře, o vlivu slunce na kůži člověka, potkala velký zájem účastníků. Dostali jsme od něho také praktické rady jak se sluníčkem na dovolené na jihu Evropy zacházet.

Pan A. Rous (housle), doprovázen panem Slothouwerem (klavír) dali koncert děl J. Suka a A. Dvořáka. Pan Rous je jedním z našich českých a slovenských muzikantů členů Concertgebouw orchestru (nejlepší orchestr, který Holandsko má). Večer zahrál Jarek Hutka několik z jeho známých a méně známých písniček. Na chodbě (vestibulu) restaurace ve statku (panství? ne právě zámeček ale elegantně vybavená budova starého panství), kde se sympozium konalo byla výstava obrazů (oleje) pana dr. Kučery ze severu Holandska. Na sympoziu byl také přítomen pan Hora s jeho obchodem knih.

Z iniciativy několika krajanů se napsal dopis Gorbačevovi, ve kterém se slušným způsobem žádá, aby veřejně prohlásil, že vpád ruských vojsk do Československa v r. 1968 byl velký omyl tehdejších politických vůdců v Sovětském svazu. Tento dopis se přeložil do holandštiny a byl poslán holandskému tisku.

Dr. M. Kabela

Z ČINNOSTI ČLENŮ

Ota Hora se omlouvá...

Lituji, že zdravotní stav se mi zhoršil a není v mé moci abych odpovídal na mnoho dopisů, návrhů, pozvánek a j., jak to bývalo mým zvykem. Po silném srdečním záchvatu byl jsem od 21. června 1988 léčen tři týdny v Civic Hospital v Ottawě. Bohužel, zhoršení nastalo opět dne 4. listopadu t. r., kdy jsem dostal další srdeční záchvat, který zanechává trvalé následky. Od té doby byl jsem léčen v ottawských nemocnicích (General Hospital a Civic Hospital) po několik týdnů. Léčení nadále pokračuje.

Ošetřující lékaři mi přikázali podstatně omezit nebo i úplně zanechat dosavadní činnost. Není to pro mne snadné. Ve veřejném životě pracuji přes šedesát let s mnoha věrnými a obětavými, nezištnými spolupracovníky, ať to bylo doma či dnes v exilu a vždy s úsilím a vírou o nárat svobody a demokracie do Československa. Je mi líto, že můj zdravotní stav i pokročilý věk mi nedovoluje v mé činnosti pokračovat plně.

Používám této příležitosti k tomu, abych poděkoval všem, kdož mi poslali milá blahopřání a uznání práce k mým 79. narozeninám ke dni 26. listopadu t. r. Těž všem, kteří se mnou byli po desetiletí v písemném styku

a spolupráci, vyslovuji upřímné, bratrské díky s přáním plného zdraví a dalších úspěchů v boji za svobodu Československa!

Se srdečnými pozdravy, Ota Hora

Josef Souček, přední brazilský průmyslník českého původu, jehož rodina pochází z Olomouce, se v Sao Paulu pokouší založit skupinu SVU.

V roce 1938 začal Josef Souček studovat na vojenské akademii v Hranicích na Moravě. Poté odešel za hranice a zúčastnil se bojů za druhé světové války. Od roku 1940 bojoval ve francouzské armádě, v níž byl vyznamenán Československým válečným křížem. Po kapitulaci Francie bojoval v britské armádě a později v americké armádě generála Pattona. Byl mnohokrát vyznamenán. V roce 1948 odešel jako major čs. armády do Anglie, kde začal podnikat v oboru gumárenského průmyslu. V roce 1953 emigroval do Brazílie a o rok později založil společnost NOVATRACAO a postavil továrnu na výrobu pneumatik pro těžké vozy, bagry, traktory, průmyslové, stavební a zemědělské stroje, později i letadla, a jiné gumárenské výrobky.

V roce 1973 byl Josef Souček vy-

znamenán brazilskou armádou medailí PACIFICADOR za zásluhy o modernizaci brazilské armády. V roce 1987 jej brazilská armáda vyznamenala Řádem za zásluhy. 15. dubna 1988 dostal Josef Souček od velkoměsta Sao Paulo vysoké vyznamenání ANCHIETA za "práci pro brazilskou společnost".

Ve snaze založit v Sao Paulu skupinu SVU zatím Josefu Součkovi brání především nesmírná rozlehlost tohoto velkoměsta. Na úvod zorganizoval Josef Souček přednášku, na níž hovořil šéf čs. oddělení Hlasu Ameriky a bývalý předseda washingtonské odbočky SVU, Pavel Pecháček, na téma "Současná situace v Sovětském svazu, Československu a jiných zemích východní Evropy". Při této příležitosti také Pecháček seznámil přítomné se smyslem a činností SVU. Poté se mezi československými krajany rozproudila dlouhá diskuse, které se zúčastnili i členové rodiny známého průmyslníka, Jana Bati.

Profesor Jaroslav Krejčí

z lancasterské university ve Velké Británii přednášel mimo jiné také na československé téma na následujících mezinárodních konferencích a universitních seminářích:

1. Mezinárodní společnost pro studium evropských ideí, konference v Rai Congress Centre, Amsterdam, 26. - 30. září.
2. Katedra historie, Universita v Utrechtu, seminář 30. září.
3. Institut socialiste d'études et de recherches, konference v budově

Národního shromáždění, Paříž, 1. října.

4. Centre des recherches interdisciplinaires sur les transformations sociales, seminář, Paříž, 3. října.

5. Collegium Carolinum, konference v Bad Wiessee u Mnichova, 2. - 6. listopadu/

6. Russian and East European Centre, seminář, St. Antony's College, Oxford, 14. listopadu.

Ve Francii kromě toho profesor Krejčí redigoval a článkem přispěl do zvláštního čísla časopisu "Revue d'études comparatives est-ouest, které bylo věnováno Československu a jeho sociálním a ekonomickým problémům.

Doktorát Ing. B. Koblíhy

V roce 1985 jsme přinesli zprávu, že místopředseda Londýnské místní skupiny Ing. B. Koblíha obdržel "The Wolfson Foundation Fellowship" pro náročný úkol v oboru počítačem asistovaném inženýrství.

Dnes se dovídáme, že výzkumný program byl dokončen a práce byla odměněna doktorátem.

Dr. Koblíhu při jeho práci potkaly všechny překážky, které se mohou při podobné práci vyskytnout: Výměna hlavního počítače za nový systém, ztráta dvou konsultantů a zranění. Fatálnímu úrazu unikl jen o vlasek a vyvázl se zlomením několika žeber. Připojujeme se tedy k děkanovi strojírenské fakulty Middlesex Polytechnic, který ve svém dopise vysoce ocenil zápas a oběti Dr. Koblíhy i celé jeho rodiny a blahopřejeme mu.

Avantgardní divadla v Československu 1959 - 1966

byl název přednášky, kterou 20. listopadu proslovil v New Yorku Jiří Sýkora, reportér a redaktor Hlasu Ameriky. Sýkora byl hercem v Semaforu, v divadle Na Zábradlí a řadě jiných malých divadel, byl hercem v dobových filmech a také esejistou v Literárních Novinách.

Se svou kulturně divadelní minulostí poutavě vyprávěl o smýšlení národa v období před Pražským jarem 1968, kdy avantgardní divadla humorem, satirou a alegorií byla skrytou kritikou poměrů a vládního systému.

Řečník hovořil zevrubně o programu a repertoiru malých divadel, o jejich souboji s censurou; jmenovitě vzpomněl provozu v Semaforu, kde byl program divadla předváděn pod heslem TEXTAPPEAL; humor z té doby byl vděčně přijat i dnešními posluchači.

Po přednášce setrvali přítomní v dlouhé besedě s hostem. Navzdory velmi darebnému počasí vyslechlo ji 54 členů a přátel skupiny.

Před přednáškou Jiřího Sýkory konala místní skupina valnou hromadu, kde se projednaly organizační záležitosti a zkušenosti za minulé dva roky a provedly volby nového vedení.

Předsedou byl opět zvolen Vladimír Dostál, místopředsedou Milan Fryščák, jednatelkou Růžena Bunžová, pokladníkem Dr. B. Bunža a 12 členů výboru.

Rafael Kubelík slavnostní premiérou své nové skladby *Invokace* se

připojil k protestním akcím proti 20. výročí okupace. Dílo bylo uvedeno na zahájení jubilejních 50 hudebních slavností v Lucernu vyprodaném sále kongresového domu. Rafael Kubelík, jeden ze zakladatelů a patronů lucernských slavností, byl pozdraven nadšenými ovacemi.

Z ČINNOSTI SKUPIN Zprávy o činnosti Místní skupiny Edmonton

Ivo Moravčík se zúčastnil 14. kongresu SVU ve Washingtonu. Předsedal sekci "Agriculture and Nutrition" a přečetl referát "Srovnání zemědělství Francie a Západního Německa se zemědělstvím ve Východní Evropě". Rovněž přečetl referát Jiřího Krupičky, (který se nemohl kongresu zúčastnit) "Existuje národní povaha?" Několik členů edmontonské skupiny navrholo, aby Jana Eisensteinová byla zvolena pokladníkem mezinárodní SVU.

21. září uspořádala SVU spolu s místní skupinou Československého sdružení v Kanadě na University of Alberta pásmo: "Vzpomínka na první republiku". Pásmo uspořádal Jiří Chruma, který spolu s Milicou Moravčikovou četl z knihy Jiřího Kovtuna *Masarykův triumf* a z knihy Ferdinanda Peroutky *Budování státu*. Václav Polášek měl na starosti reprodukovanou hudbu a Milica Moravčiková recitovala básně Viktora Dyka a Františka Halase. Přednášková síň na univerzitě, kde se setkání konala byla vyzdobena portrétem T. G. Masaryka, který zapůjčila

paní Herskovicová, československou vlajkou Stříbrných a praporem s malým státním znakem, který zapůjčili Grigarovi.

26. října se konal v auditoriu Students Union Building na univerzitě pod záštitou Edmonton Chamber Music Society koncert Talichova kvarteta z Prahy. Na programu byla kvarteta Smetany, Janáčka a Dvořáka. Výkon českých hudebníků, vedených synovcem slavného Václava Talicha, byl vynikající. Po koncertě se konala recepce v restauraci Františka Cikánka "Bistro Praha".

29. října uspořádala SVU v hotelu "Chateau Lacombe" druhý Československý reprezentační ples pod záštitou premiéra Don Getty. Předsedkyně plesu byly Milica H. Moravčíková a Věra Krausová. Večeře byla tentokrát "česká". Menu měl na starosti František Cikánek. Piece de resistance byla svíčková na smetaně se dvěma druhy knedlíku a s brusinkami. František rovněž dodal jedno z vín, které se při večeři podávaly: Rulandské (původně Burgundské) z Československa. Oficiálním "wine stewardem" byl Zdeněk Eisentein. Před plesem byla recepce se šampaňským; při večeři hrálo kvarteto Academy Strings. Pak následovalo předtančení. Slavnostní pochod z "Rusalky" a Dvořákovu polonézu choreografovala a nacvičila Milica Moravčíková. Zúčastnilo se 24 mladých lidí, z nichž jenom tři nebyli českého původu - i když se velká většina narodila mimo Československo. Patricia a Sandra Makarianovy spolu s Tyler Haydon zatančili Janáčkův "Šátkový tanec" - jeden z jeho "Lašských tanců", rovněž

v choreografii a nacvičení Milice Moravčíkové. K tanci hrál tentokrát 14tičlenný orchestr Gordona Schmidta. O přestávce zatančili "starší" opět Českou besedu.

25. listopadu pořádal SVU na univerzitě panelovou diskusi o první republice. Organizaci má na starosti Jaromír Stříbrný.

V lednu připravuje SVU večer věnovaný přehledu československého tisku v zahraničí.

Jeden ze dvou edmontonských deníků Edmonton Journal v současné době věnuje značnou pozornost Československu zásluhou československého žurnalisty Petra Adlera, který přišel z Československa před několika lety.

Souběžně probíhá v Edmontonu několik výstav, které se vztahují k Československu. V provinčním muzeu je to velká výstava pod záštitou místní skupiny Československého sdružení. Aranžovali ji Jaromír a Irena Stříbrných. Na universitě je menší výstava v Rutherford Library pod záštitou SVU, kterou rovněž aranžovali Jaromír a Irena Stříbrných. Od 1. listopadu probíhá na universitě v galerii Fine Arts Building výstava československých barvotisků. "Artist in residence" je Ondřej Michalík z Olomouce.

Místní skupina SVU

v New Yorku

Místní skupina SVU v New Yorku ve spolupráci s krajanskými organizacemi vzpomněly důstojně 70. výročí založení československého státu.

22. října byl v Astoria Manor u-

pořádán banket, kterého se zúčastnilo 250 krajanů. Vyslechli projev Dr. Mojžíra Povolného, předsedy Rady svobodného Československa a Dr. Martina Kvetka, gen. tajemníka Stálé konference slovenských demokratických exulantů. Dr. Steinbach recitoval Máchovu báseň s hlubokou vlasteneckou motivací.

Ve vlastní výroční den založení republiky, 28. října, byl uspořádán komorní koncert v Metropolitan Museum of Art (Grace Rainey Rogers Auditorium). Účinkoval známý St. Luke s orchestrem a virtuos Rudolf Firkušný.

Orchestr pod taktovkou skladatele a dirigenta Dr. Karla Husy z Cornell University předvedl Sukovu meditaci na starý český chorál Sv. Václava, opus 35a a Dvořákův koncert G minor, op. 33 pro piano a orchestr. Firkušný nadchl publikum elegicky prociťtým výkonem.

V druhé části koncertního programu krátce ale výstižně promluvil - česky i anglicky - bývalý velvyslanec USA v Praze, president Metropolitaného musea, William H. Luers o historickém významu 28. října.

Orchestr umělecky výrazně zahrál ze skladby Dr. Husy pět scén z baletu "Trojské ženy", v němž umělec dal do souzvuku utrpení žen po pádu Tróje s osudem českých žen při vyhlazení Lidic nacisty v roce 1942. V závěru programu orchestr zahrál tři tance ze Smetanovy Prodané nevěsty: Polku, Furianta a Tanec komediantů.

Koncertní síň se 750 místy byla zcela vyprodána a koncert byl mohutnou manifestací národní hudební tradice na půdě východoamerické metropole.

U příležitosti výročí byl vydán pořadajícími organizacemi vzpomínkový tisk, který obsahuje historickou vzpomínku od Dr. Povolného a proklamaci připravenou profesorem Jaroslavem Boučkem.

Zprávy o činnosti odbočky SVU v Chicagu

Odbočka SVU v Chicagu se schází pravidelně třetí pátek v měsících září, říjnu a listopadu na podzim a pak zase v únoru, březnu, dubnu a květnu na jaře každoročně v místnostech (4. poschodí) Mid-America Savings, 5900 W. Cermak v Ciceru; Ill. Mimořádná činnost odbočky je organizovaná podle potřeby a označovaná v místním českém tisku.

Většina přednášek je v češtině nebo slovenštině, některé též v angličtině.

Tony Jandaček nejen upoutal svou přednáškou "O houbách", 19. února t. r., všechny nedočkavé sběratele, ale též je pojmenoval ve 3 jazycích (včetně latiny) a k jejich rozpoznání přispěl svými diapositivy.

Pan lékárník Holeček nás 18. března uvedl do prostředí líbivé "České národní písně", kde mohl dobře uplatnit svůj vycvičený hlas.

Oblíbené "Lidové písně" byly námětem p. prof. Hrachovského 15. dubna, které jsou tak výstižné při zachycení všech citů našich lidí.

Anglická přednáška "Diagnosis of cancer" p. prof. Dr. Čapkem 20. května byla hodně informativní při ukázkách posledních moderních technik k rozpoznání a zastavení této nemoci.

Letní mimořádný výlet byl u jezera

před letním sídlem p. Holečka.

Dr. Petr Hrubý (z Austrálie) promluvil 8. října na téma "Jar. Seifert - Sen o komunismu".

21. října paní Ruth Holečková upoutala své poluchače cestopisnými obrázky ze "Soviet Union as seen by an American".

Paní Jana Štěrbová zase seznámila návštěvníky s "Czechoslovak Fieldpost Stamps", kterými její sbírka mimořádně vyniká. To se konalo 18. listopadu.

Zemská skupina SVU ve Velké Británii

ve spolupráci s profesorem R. Scrutonem z Birkbeck College londýnské university uspořádala dne 15. října v London School of Economics and Political Science jednodenní konferenci s názvem Czechoslovakia - Past Present and Future. Konference byla přístupná veřejnosti a zúčastnili se jí jednak členové československého exilu, jednak studenti výše uvedené university.

Na pořadu bylo celkem sedm témat. V úvodním projevu prof. Scruton připomněl všechna osmičková výročí republiky a zdůraznil, že nejde ani o oslavu ani o politickou debatu, ale o odborné zhodnocení několika významných, ne však vždy plně diskutovaných aspektů československých dějin.

V první přednášce prof. Z. Dittrich z utrechtské university charakterizoval politický systém první republiky jako osobitou kombinaci rakouského dědictví, francouzského vzoru a amerického ideálu; tento ideál se projevoval v Masarykově politické

filosofii. Prof. Dittrich vyzdvihl roli konsenzu pěti demokratických československých stran, konsenzu, který vyplynul z nutnosti zajistit stabilní vládu ve státě s početnými národnostními menšinami. K vývoji tohoto aspektu se pak diskuse několikrát vrátila v průběhu konference.

Prof. J. Krejčí z university v Lancasteru promluvil o sociálně ekonomickém vývoji první republiky a svůj výklad doložil statistikami. Mimo jiné uvedl, že České země byly nejvyspělejší částí Habsburské monarchie. V období poválečné rekonstrukce se Československo úspěšně vyhnulo inflaci, která ochromila sousední státy, a během prudkého hospodářského růstu do konce dvacátých let dobudovalo nemocenské a důchodové pojištění pro všechny kategorie zaměstnanců. Světová krize třicátých let však přinesla zvrát, jehož důsledky byly zastíněny krizí politickou. Spory o hospodářskou politiku se svou podstatou mnoho nelišily od nynějších debat na Západě.

Odpolední jednání bylo zahájeno diskuzí o vztahu Čechů a Slováků v kritickém období let 1938 - 48. Vzhledem k onemocnění řečníka, jímž měl být bývalý redaktor RFE F. Siberok, byl podkladem diskuze stručný komentář Dr. Kvetka. Pamětníci oněch událostí přispěli podstatnou měrou k objasnění problémů této doby.

Dr. B. Hnízdo, spolupracovník Royal Institut of International Affairs, podal plastický obraz role Československa v mezinárodních vztazích v letech 1939 - 68. Uvedl m. j. že Stalinovým zákazem účasti na

Marshallově pomoci Československo přestalo vystupovat jako suverenní stát a od února 1948 jeho zahraniční politika plnila zvláštní úkoly svěřené jí Sovětským svazem.

V referátě o politickém dissentu po roce 1968 K. Kyncl, spolupracovník revue *Index on Censorship*, osvětlil osobitou roli Charty 77. Úsilí o konsenzus v rámci širokého pluralismu a tolerance označil za hlavní faktor tzv. paralelní společnosti (alternativní kultury), která se už stala nezvratnou skutečností současného Československa.

V příspěvku o církvi a státu po roce 1948 A. Tomský (ředitel *Church in Need*) vyzdvihl kontrast mezi krajně neutušenou situací katolické církve

v padesátých letech a jejím rozkvětem, který vyvrcholil kolem roku 1968. Intenzita tohoto rozmachu je taková, že už nemohl být zastaven zostřením státního nátlaku v letech sedmdesátých.

V poslední přednášce, věnované sociálnímu a politickému myšlení v moderním Československu, prof. Scruton poukázal na obrodu konzervativních postojů a s tím spojených hodnot v alternativní kultuře současného Československa.

Konferenci uzavřel prof. Krejčí poukazem na toleranci a demokratický konsenzus jakožto obzvláště cenné přínosy první republiky k našemu národnímu dědictví.

JUBILEA

Místní skupina v Los Angeles vzpomínala dne 31. prosince 1988 pětasedmdesátin **Jana Filípka**, svého populárního člena a známého podporovatele našich činností. Jan Filípek, úspěšný motelový podnikatel v Palm Springs, jest autorem knihy "Pod stínem šibenice", vydané též anglicky pod názvem "In the Shadow of the Gallows", v níž líčí léta strávená v nacistických žalářích v souvislosti s únikem býv. ministra dra L. Feierabenda. Vydal též anglicky "Reflections and Perspectives", věnované otázkám našeho exilu, a jest častým přispěvatelem do chicagského "Hlasatele".

Redaktor Zpráv ďakuje spisovatel'ovi Filípkovi za jeho pekný knižný dar a pripojuje svoje blahoželanie k jeho významnému životnému výročíu.

Dr. Jaroslav Profous osmdesátníkem

25. listopadu se dožil osmdesátky dlouholetý veřejný pracovník, člen SVU, Dr. Jaroslav Profous. Jako tolik jiných demokratů byl obětí obou násilnických režimů, které uchvátily v tomto půlstoletí moc nad Československem. Za nacistů si Jaroslav Profous odseděl pět let krutého vězení a před komunistickou hrůzovládou musel uprchnout do ciziny. V New Yorku se mimořádně zasloužil o českou školu a o záchranu české budovy na sedmdesáté třetí ulici. Naneštěstí se Jaroslav dožívá životního jubilea v kritickém zdravotním stavu. Po záchvatu mozkové mrtvice je tělesně i duševně ochromen. Početná obec jeho přátel doprovází jeho jubileum ve vděčných vzpomínkách a modlitbě.

Akad. architekt Čestmír Šlapeta oslavil 9. prosince 1988 své osmdesáté narozeniny. Narodil se 1908 v Místku, kde studoval na reálném gymnasiu; výtvarné a hudební nadání jej však záhy vedlo do Brna na odbornou školu stavitelskou a k soukromému studiu hry na housle u prof. Fr. Kudláčka. Rozkvět brněnského kulturního života mezi oběma světovými válkami, i nové směry v architektuře, které k nám pronikaly ze zahraničí (přednášky Corbusiera, Ozenfanta, Ouda, Loose, Gropia aj.) významně ovlivnily směr jeho dalšího vývoje. Po přechodné spolupráci u prof. Jar. Syříště a praxi na stavbě shledává svůj životní cíl výhradně ve výtvarné práci. Je přijat na Akademii výtvarných umění ve Vratislavi (Breslau) ke studiu architektury a urbanismu u profesorů A. Radinga a Hanse Scharouna, v jejichž soukromých ateliérech spolupracuje na význačných projektech pro stavební výstavu WUWA 1929, předvádějící novodobé ideje bydlení i nejnovější zkušenosti v oboru betonové techniky - jakož i na návrzích velikých berlínských sídlišť (Siemensstadt, Weissensee, Spandau) i jiných významných projektech. V roce 1930 získává prostřednictvím Masarykovy Akademie Práce vísum ke studiu stavební techniky ve Spojených státech. Nabyté tam zkušenosti shrnuje v písemnou zprávu pro MAP, jejíž výňatky budí v denním tisku živou pozornost. Za nehlubší hospodářské tísně století vrací se do vlasti, kde - sotva 23letý - zahajuje svobodnou architektonickou činnost v Ostravě - společně se svým bratrem Lubomírem, ak. architektem v Olomouci. Rodinné domy, vzniklé na Ostravsku, Olomoucku a v Beskydech, vymykají se všem konvencím zastaralého stavebního řádu, překvapují svou průbojnou racionalitou a jsou hojně publikovány v čelných společenských i odborných časopisech v Československu i v zahraničí. Svou originalitou, umocněnou návazností interiérů k okolí, i formální vytříbeností patří k vrcholným projevům české architektury 30tých let (Bauwelt). Současně s nimi však vznikají i díla většího rozsahu: školy, nemocnice, obytné domy a sídliště pro osazenstvo ostravského průmyslu, budovy úřední, obchodní, vyznamenané soutěžní návrhy monumentů, hospodářských usedlostí, staveb sakrálních, atd. S akustikem Ing. A. Hoškem vítězí v soutěži na Dům osvěty 1938 a také uskutečňuje kino ALFA s 1000 místy v Ostravě. Realizuje pak další zvuková a širokoúhlá kina, navrhuje a přestavuje divadla a koncertní sály na Moravě, v Čechách i na Slovensku - z nich mnohé ve spolupráci s bratrem Lubomírem na nichž prohlubuje a uplatňuje své akustické zkušenosti i nejnovější divadelní techniku. Jako člen místních sdružení výtvarných umělců vystavuje pravidelně své práce v Ostravě, Olomouci, v Brně i Praze - později jako exulant též v Mnichově a ve Washingtonu. Je členem MÁNESA, Svazu čs. architektů, pro akustiku též Čs. vědecko-technické společnosti, od 1947 New York Society of Architects, později SVU, Bund Deutscher Architekten BDA, i v jiných uměleckých organizacích. Pro své striktní výhrady vůči tzv. socialistickému realismu v architektuře (viz Porubu, násilí na hotelu IMPERIAL, aj.) vytlačen koncem 50tých let ze stěžejních úkolů soc. výstavby, působí od r. 1963 u Severomoravské krajské hygienické služby v oboru ochrany proti hluku, ze

kteréhožto období pocházejí četná jeho akustická pojednání i praktické pokyny zejména pro útlum hluku v průmyslu. 1967 zve jej berlínská univerzita ke spolupráci do NSR za účelem vzájemné výměny zkušeností v oboru prostorové akustiky, hygieny měst a ochrany proti hluku. Když pak vojska Východního bloku obsadila Československo, zůstává s rodinou v exilu, spolupracuje na projektech pro mnichovskou olympiádu a v návrzích hotelů a restaurací. Žije dnes na odpočinku u Mnichova a podílí se i nadále na kulturním životě i na místních architektonických problémech.

IN MEMORIAM

Dne 4. prosince 1988 zemřela v New Yorku **Jarmila Uhlířová**, bývalá odborná učitelka a zasloužilá národněsocialistická poslankyně za Jihlavsko. Narodila se 25. února 1903 v Ivanovicích na Hané, studovala na učitelském ústavu v Kroměříži a poté navštěvovala universitní kursy pro učitelstvo měšťanských škol v Brně a v Ostravě. Za své působení byla vyznamenána za pedagogické pokroky na měšťanské škole. Její specializací byla čeština, dějepis a zeměpis. Po únoru 1948 opustila Československo, vyemigrovala do Anglie a tam pracovala sociálně pro přicházející politické uprchlíky. V r. 1952 odjela do USA, usadila se v New Yorku, vzkřísila tam českou školu a v ní po 15 let vyučovala české děti. Pro ně napsala "Čítanku pro české děti v cizině" a společně s O. Blatným "Mluvnici jazyka českého".

Mimo učitelské a politické činnosti nezapomínala také na tisk a napsala stovky článků do denního i učitelského tisku na různé náměty. Od r. 1952 byla jednatelkou Ústředí čs. Sokolstva v zahraničí, jednatelkou Sokola New York, pokladní Čs. národní rady americké a členkou Rady evropských žen.

Členkou SVU se stala v únoru 1971.

V říjnu 1988 zemřel v Kanadě redaktor **Ladislav Průdek**.

Narodil se v Československu 23. 11. 1922, studoval na reálce v Praze a tamtéž v r. 1940 maturoval. Poté působil jako redaktor až do r. 1948, zaměřen hlavně na sportovní reportáže. V exilu pracoval jako sportovní redaktor a přispíval zejména do sportovních rubrik našich časopisů. V r. 1979 připravil a publikoval anglicky **Olympic Highlights** a poté pracoval na historii československého sportu. Sport byl jeho životním koníčkem.

Členem SVU byl od r. 1963.

Plk. gšt. **Jaroslav J. Šustar**, "research analyst" federální vlády, zemřel dne 6. listopadu 1988 v Alexandrii, Va.

Jmenovaný se narodil 18. března 1908 ve Strážnici na Moravě a po studiích na gymnaziu absolvoval Vojenskou akademii v Hranicích. Po obsazení českých zemí Hitlerem odešel jako kapitán do zahraničí a přes Jugoslávii se dostává k tvořící se zahraniční armádě. Po pádu Francie a úniku do Anglie,

jako člen zpravodajského odboru MNO, stává se velitelem čs. parašutistů operujících z britských základen. V této funkci riskuje často svůj život doprovázením letadlem vysazovaných skupin parašutistů do místa shozu v Československu. Za tuto činnost draze zaplatil: Němci mu vyvraždili celou rodinu v době Heydrichiády. To ho krutě zasáhlo, ale nezlomilo.

Jako velitel vyžadoval a dovedl udržet vysokou bojovou morálku a měl důvěru a obdiv svých podřízených skupin.

Ještě před koncem války byl jmenován čs. vojenským attaché v Číně a po válce se stal šéfem čs. vojenské misse v Berlíně.

Po komunistickém puči v únoru 1948 odešel opět do zahraničí, ještě téhož roku vyemigroval do USA a usadil se v Pittsburgu.

V Pittsburgu pracoval jako žurnalista, zejména pro radio a televizi, byl lektorem a zároveň studentem na tamější universitě, kde získal MA diplom. V letech 1960 - 1970 byl ředitelem Allegheny Academy v Gibsonia, Pa. a zástupcem ředitele Institutu mezinárodních studií na Westminster College v New Wilmington, Pa. V r. 1979 získal právnický diplom LLB na La Salle University v Chicagu. Ve Washingtonu nastoupil službu u federální vlády asi před 10ti lety. Členskou přihlášku do SVU podepsal dne 5. června 1958, tedy před 30ti lety.

NOVÉ KNIHY

Jan Filípek: *Reflections and Perspectives. Czechoslovaks after forty years in exile.* Nakladatelství Palm Springs Publishing Co., 1700 South Palm Canyon Dr., Palm Springs, CA 92264. - Stran 228, ilustrace. Cena 16.50 am. dolarů.

UDr., Palm Springs, CA 92264. - Stran 228, ilustrace. Cena 16.50 am. dolarů.

Úhledný svazek anglicky psaných úvah o čs. exulantech, hlavně těch, kteří žijí ve Spojených státech. Účelem je, "aby naše děti a jejich děti" se nadále cítily Čechy. Po stručném náčrtu českých dějin se autor soustřeďuje na události, které měly za následek odchod tolika Čechů a Slováků, na emigrantské vlny z roku 1948 a 1968. Ale v seznamu úspěšných exulantů jsou uvedena jména některých, kteří odešli již v roce 1938.

Exil dal mnoha Čechům - i autorovi - možnost plného uplatnění a úspěchu, jestliže se nedali zdolat těžkými začátky a vybudovali si nový život. V jiných kapitolách popisuje exulanty, kteří žijí v jakési edealizované minulosti, čímž ztrácejí kontakt s přítomností a vidí budoucnost v negativním světle. V knize se vážné analýzy současných poměrů střídají s typickými východoevropskými anekdotami, jež často podávají lepší obraz o cítění a myšlení Čechů a Slováků v Československu než dlouhé a učené výklady.

Předmluvu napsal profesor Jiří Nehněvajsa, předseda SVU, a popsal Jana Filípka jako dynamického podnikatele, jenž v rouše "úspěšného amerického obchodníka skrývá srdce filozofa a vědce". A v úvodu píše William Walsh z kalifornské university v Northridge: "Jak naznačeno v titulu, Filípek zkou-

má minulou historii českého národa a současné skupiny emigrantů, aby našel úhel, z něhož by mohl správně projektovat budoucnost.”

Autor napsal knihu, která možná nebude po chuti všem jeho přátelům v exilu, ale je dobrým Baedekrem zvláště pro čtenáře, kteří nejsou dost informováni o současné lidské historii Čechoslováků doma a v cizině. “Doma” ovšem má tendenci stát se relativním termínem po čtyřiceti letech v zámoří...(ZEF)

(České slovo, září 1988)

Kouřimská Milada: *Es begann in Prag. Eine Frederic W. Nielsen Monographie.*

Freiburg 1984. 203 stran. kart. DM 26.00.

Osud jednoho literáta-emigranta, vl. jménem Friedricha Wallensteinerja, naroz. 1903 ve Stuttgartu (byl na stánku Buchmesse 1987). Na podzim 1933 emigruje před nacisty do Československa, brzy se naučí česky, zajímá se o TGM a českou literaturu, překládá i vydává česky poezii až do r. 1939, kdy prchá přes Polsko do Londýna. Překlady Nerudy, Havlíčka-Borovského, Herbenova Masarykova rodinného života (česky znovu 1987).

Prag um 1600. Beiträge zur Kunst und Kultur am Hofe Rudolfs II. Hrsg. von Eliška Fučíková. Beiträge von Beket Bukovinská, Petr Daněk, H. Haupt, Zd. Hojda, Fl. Hopper, Lub. Konečný, D. Líbal, Jar. Pánek, J. Pešek, Karl Vocelka, J. V. Polišínský u. a.

Freren 1988. 338 s. Grossformat. DM 88.00

Publikace, která vyšla k velké výstavě v Essenu (do října 1988) kromě katalogu.

Golz-Goldlust, Marianne: *Der grosse Tag: d. Briefe u. Kassiber d. "Volksfeindin" Marianne Golz-Goldlust, geschrieben 1943 in e. Prager Gefängnis/(d. Vorw. verf. Vera Gaserow. Die Übers. d. tschech. überlieferten Briefe besorgte Hana Hodulak).* - 1. Aufl. - Stuttgart: Walter, 1988. - 103 stran., DM 24.00.

Pouhý záznam knižního titulu může těžko vypovědět celou historii, která vznikla zásluhou obsáhlé dvoudílné dokumentace (po r. 1948 vyřazené z knihoven) českého fotografa zaměstnaného za války na Pankráci R. Karla “Žaluji”, vyšlé v r. 1946. V Berlíně žijící Ronnie Golz se pokusil vypátrat, co se stalo s prvou ženou jeho otce potom, co otec jako Žid prchl v r. 1939 z Prahy přes Varšavu do Anglie. V knize Žaluji nalezl výňatky z dopisu otcovy ženy, Marianne Golz-Goldlust. Ta se narodila v r. 1895 ve Vídni, byla úspěšnou herečkou a operní zpěvačkou, v r. 1924 poznala svého čtvrtého muže, žurnalistu Hanse Golze. Byl to její třetí muž židovského původu. Marianne jej zachránila - jako arijská Němka z transportu. V jejím bytě za války se každý čtvrtek scházeli Češi a Židé, pomáhalo se jim k útěku z Prahy do Itálie přes Rakousko s falešnými papíry a podplácením nacistických pohlavárů. Udáním byla 1942 zatčena a v květnu 1943 odsouzena k smrti třemi soudci (poslední z nich žije v Saarbrücken) ve věku 48 let, jako nepřítel Říše. Pět měsíců čekala na opravu i doufala na zázrak. V zoufalství, smutku a beznaději zača-

la psát na 5 cm široké papírové roličky motáky, zabalené do kousku chleba a posílat je ze své cely 38 do mužské č. 41. Kdo jí odpoví, má být jejím milencem. A skutečně dostává česky psané odpovědi od dalšího odsouzence na smrt, dr. Richarda Máchy. Mezi, jak ji nacističtí soudci označili "nejinteligentnějšími ženskými obžalovanými" se vyvíjí až do smrti sekerou přátelství, jak je Mácha označil "prožitých lásek, tužeb a pocitů". V motácích je vše, politika, osudy žen v cele, víra v mír, podpora a láska. K popravě je dovedena v bezvědomí, po pokusu otrávit se jedem.

Kresby z Terezína a Osvětimi

V létě 1945 seděl v bavorském Deggendorfu dvaadvacetiletý Čech židovského původu a podle paměti pilně kreslil do sešitu, který si nechal svázat u kniháře. Dva měsíce zachycoval vlastní zážitky z koncentračních táborů Terezína, Osvětimi a Schwarzheide. Za 26 let přinesl album k newyorskému nakladateli, kde mezitím žije a zanedlouho vyšlo knižně, r. 1971 i prvně německy ve Vídni. A i když se německy zcela nevyprodalo, vyšlo loňského roku v Německu znovu, ve vázané úpravě v Židovském nakladatelství u Frankfurtu. Autorem barevných celostránkových kreseb je **Alfed Kantor**, nar. 1923 v Praze. Z právě navštěvované grafické Rotterovy školy byl jako Žid vyloučen a v prosinci 1941 poslán do Terezína, 1943 do Osvětimi a po Schwarzheide skončil opět v Terezíně. V Praze zastihl jenom sestru, matka a přítelkyně Eva zahynuly v plynových komorách. Brzy na to odchází z Československa a dnes žije v USA, ve státě Main.

2. vydání knihy je u nás k dostání:

Das Buch des Alfred Kantor. 127 vodových kreseb. Vorwort von Friedrich Heer. 1987. DM 48.00.

Německé i anglické popisy kreseb.

Lorenz Willi: *Liebe zu Böhmen.*

München 1988.

Eine Nation in zwei Sprachen - geb. 29.80, Jan Pomuk und Jan Hus... über Wallenstein - R. M. Rilke und Böhmen - Frant. Palacký, Königgrätz, März 1939, Februar 1948, TGM, 1918, Die sieben Fluchten des Jaromír Navrátil u. a.

Autor nar. 1914 ve Vídni, rodiče pocházeli z Čech, kde studoval práva, byl tiskovým a kultur. atašém na rakouském velvysl. v Praze.

Česky vyšel překlad:

Monolog o české zemi. 1987. München. (německy již dávno rozebrán).

Demetz Peter:

Alt-Prager Geschichten. Ill. von Hugo Steiner-Prag.

Frankfurt am M. 1982. 284 S.

19 Geschichten deutscher und tschechischer Autoren, 10.00, (Neruda, Lepin, Čapek, Brod, Meyrink, Rilke, Sv. Čech, Hašek, Herrmann, Kisch, Scarpin, Durych, Stifter, Arbes, Werfel, Kafka, Urzidil, Salus u. a.).

Ebner-Eschenbach, Marie von

Božena. Román. Nachwort von Ingrid Cella. Frankfurt 1984. 310 S. TB.

Dnes již klasická autorka rakouské literatury, která čerpá z důvěrně známého prostředí, hezká Božena slouží u bohatého kupce s vínem na Moravě, stará se o jeho dceru a jde s nimi do ciziny, návrat. Prvně r. 1876.

Brod Max: (geb. 1884, Prag, gest. 1968 Tel Aviv) Prager Tagblatt. 14.80. Roman einer Redaktion. Frankfurt am M. 1986. T. B. 303 S.

Prag i den dreissiger Jahren, Literaten-café, Redaktion...

Od autora, přítele Franze Kafky tři portréty Franze Kafky v jedné knize: *Über Franz Kafka*. 406 S. TB.

Nejdražší kniha světa

Nejstarší německá bible krále Václava, ručně psaná v letech 1390 - 1400 je znovu tisknuta v rakouském nakladatelství ve Vídni. Originál je v národní knihovně. Akademické nakladatelství vydává 780 exemplářů - faksimile v 8 dílech. Cena je 200 000.00 šilírů ků (15.625.00 dolarů).

Tento odvážný čin nakladatelství je z velké části rozebrán.

John Reeves: *Death in Prague*

Vydáno v nakladatelství Doubleday Canada Limited, 105 Bond Street, Toronto, Ont., M5B 1Y3.

John Reeves byl právem nazván renezančním mužem: dálkový běžec, básník, producent dlouhé řady vynikajících programů pro kanadský rozhlas, hudební skladatel, autor detektivních románů atd.

Poslední Reevesova knížka se zabývá nezvyklou formou smrti Jana Masaryka. Dva kanadští detektivové, Andrew Coggin a Fred Sump, jsou během dovolené v Praze pozváni pražským přítelem k filmování disidentského filmu jehož námětem je simulované vyšetřování smrti Jana Masaryka. Korunní svědek, který údajně má skutečné důkazy o vražích Jana Masaryka, v okamžiku, kdy má začít výpověď, se v křesle zhroutí, zřejmě zavražděn. A kanadští detektivové jsou požádáni, aby našli vraha...

Death in Prague... není první Reevesova detektivka - předcházely jí *Murder by Microphone*, *Murder before Matins* a *Murder with Muskets*. Jsou všechny výborné, i když *Death in Prague* je mi tématem i prostředím nejbližší. V první řadě mi u Reevese imponuje ve všem, co napíše, komponuje, či režisuruje, jeho vášeň pro dokonalost. Znalost prostředí a životního stylu jeho postav je bezpříkladná. Volí si náměty, s nimiž je intimně obeznámen, pole činnosti, na nichž sám léta pracoval. Jeho *Death in Prague* je navíc výrazem jeho vztahu k Československu a historii Čechů a Slováků.

Pak je tu zvláštnost jeho jazyka, gotická kvalita výrazů i skladby vět. Reeves očekává, že čtenář jeho knížek bude aktivním spolupracovníkem, nepředstírá, že jeho knížky se dají číst v polospánku. *Death in Prague* v tomto směru rozhodně není výjimkou.

Je-li *Death in Prague* mimořádně zajímavou četbou pro cizince, je ještě za-

jímavější, svým historickým námětem tragické smrti Jana Masaryka, pro Čechy a Slováky. Svým námětem a teplým pohledem, jímž se Reeves dívá na naše národy. Stačí citovat věnování (v českém překladu) na začátku *Death in Prague*.

“Tato knížka je pro mé přátele v Československu a jejich spolupracovníky, kteří nemohou být poctěni svými jmény, ale kteří věrností pravdě a spravedlnosti, jsou vzdornými uchovateli cti své země.”

Josef Čermák

Vzpomínáte si na *Utrpení mladého Boháčka, Svathu jako řemen, Soukromou vichřici*, či zfilmovanou Kunderovu povídku *Já, truchlivý Bůh?* Ve všech těchto filmech se objevil v hlavní roli

Pavel Landovský

Naposledy jsme ho viděli ve zfilmovaném románu Milana Kundery *Nesnesitelná lehkost bytí*, kde učí pít pivo prase Mefisto. Pavel Landovský je ale nejenom herec, dramatik, ale i výborný vypravěč, jak se můžete přesvědčit v knize:

Pavel Landovský

Soukromá vzpoura

Rozhovor s Karlem Hvižďalou

Knihy má 236 stran, bohatou fotografickou a dokumentární přílohu a stojí 28 DM. Pavel Landovský v ní vypráví o válce, krásných ženách, divadle, filmu, hercích malířích, přátelích, Chartě 77, policii, vězení a o světě vůbec. Po úspěšné knize-rozhovoru s Václavem Havlem *Dálkový výslech* je to další titul z této Hvižďalovy řady.

Kdo nám závaznou objednávkou pošle deset adres případných zájemců, které nemáme v počítači, dostane 25 procent slevu, kdo nám pošle pět závazných objednávek, dostane 50 procent slevu a kdo deset, obdrží knihu zcela zdarma. Knihu možno objednat u: Karel Ritter Verlag, Fahrenheitstr. 23, 5300 Bonn 1, West Germany.

Cena Jiřího Lederera

Polská revue *Zeszyty literackie* a *Svědectví* udělily letos už po třetí cenu Jiřího Lederera. Byl jí poctěn pan

Miroslav Jasiňski.

Už mnoho let je neúnavný propagátor české kultury v Polsku a prostředníkem mezi nezávislými hnutími v obou zemích. V roce 1987 byl hlavním iniciátorem Kruhu přátel polsko-československé solidarity.

Jiří Lederer, jehož jméno cena nese, byl český novinář, který po léta usiloval o česko-polské sblížení. Zemřel v exilu 12. října 1983.

Cena ve výši 5000 franků se uděluje Polákům, Čechům a Slovákům, kteří soustavně přispívají k rozvoji vzájemného svobodného kulturně-politického poznání a srozumění.

Z historie SVU

Jedním z našich nejstarších členů byl veliký přítel Československa, francouzský generál Louis Eugene FAUCHER. Vyplnil přihlášku dne 11. července 1961 a v dopise připojil: "Je suis depuis longtemps convaincu que" udržet a rozvíjet svobodnou československou kulturu "est la condition première de la conquête de la liberté".

Generál Faucher, přítel profesora Hlavatého a bývalý šéf francouzské vojenské misse v Praze, byl zrozen v r. 1874 a zemřel v r. 1964. O dění v SVU měl neustále živý zájem.

Všichni, co mají co říci, přednášející, literáti, malíři jsou vítáni!

V bývalém železničním domku na Rýně v záp. Německu mezi Rüdesheimem a pověstným pomníkem Loreley se za nedostatku pracovních sil upravuje pomocí frankfurtských Čechů domek pro setkání. Možnost ubytování je zatím omezena, skromná a víc turistická, ale v přízemí bude velká společenská místnost s krbem a pod ní dva vinné sklípky. Chybí řemeslníci a peníze, ale snad ještě na podzim 1988 se příležitostně o weekendech začne s nejrůznějšími pořady. Pro začátek je plánováno setkání autorů z frankfurtského knižního veletrhu v říjnu, filmařů, profily českých filmových režisérů od dr. Františka Goldscheidera a světové dějiny filmu. V praktické části jazykové krátkodobé kursy (kdo pomůže s "američtinou" pro Čechy?), kursy líčení a Černého divadla (skupina Bedřicha Hányše z Wiesbadenu) a přednášky s diskusí o psychických problémech v cizině i parapsychologií. Bude pamatováno i na zábavu, ochutnávky rýnských vín, výlety do okolí aj.

Informace: knihkupectví DIALOG, Gutleutstr. 13 - 15, D-6000 Frankfurt am M.l.

Dialog má nyní pobočku v Mnichově v Hess Str. 88.

Czechoslovak Translation Clearing House

Je zvláštní, jak často a nutně se vracíme k demokratické zkušenosti rodné země půl století nazpět, a nikoli jenom v historické perspektivě. Rusové v Sovětském svazu se musí dokonce vracet až do doby carství, i pokud jsou komunisty, prostě proto, že má-li se zavádět něco nového, musí se prozkoumat, co se vykonalo v minulosti - a k tomu se užívají samozřejmě a především literární prameny v mateřtině. Lze tak prý dokonce najít vlivy carských dokladů na sovětskou ústavu. Jiným příkladem může být, jak vztah většiny veřejných pracovníků k prezidentu za první republiky připomíná vztah "mého lidu" k dobrotivému mocnáři starého Rakouska. Prostě se asi dost dobře nevědělo, jak jinak se lze v demokracii chovat k hlavě státu. President

Masaryk, který se snažil zaroubovat demokratické myšlení západního světa do českého národa si posteskl, jak to čteme v Čapkových Hovorech s TGM, že by republika měla vydržet aspoň čtyřicet let, aby se plně vžila.

Je zajímavé, že poblíž tohoto textu v Hovorech je zmínka, jak jedním důležitým aspektem Masarykovy činnosti byla podpora překladatelské činnosti. My tu teď jsme v odlišném prostředí, v nových zemích a snažíme se konat něco užitečného. Ze “staré vlasti” přichází mladší generace a často s úžasem vidíme, jak se mnohé nedemokratické myšlenky vžily za čtyřicet let něčeho jiného - “lidové demokracie”, a to je opravdu burcující. Dělejme něco, ať se texty o základech svobodného světa dostanou tam domů zvolna nebo rychle, kdyby se tam politická otevřenost opravdu začala uskutečňovat. Byl jsem loni v Praze a má první cesta tam byla na americké vyslanectví se přihlásit. Jsem knihovník a zašel jsem si proto do knihovny vyslanectví. Hned první dveře z průjezdu vlevo. Téměř jako na ulici. Knihovna byla plná lidí. Anglicky mluvící knihovník mi nabídl jedinou českou knihu, kterou měl: “Útlé stručné dějiny USA”...

Vedení SVU by se hlavně svou prestiží mohlo ujmout systematického zajišťování překladů zásadní důležitosti pro svobodnou společnost. Jistě to není nad naše síly. Různá ta už existující komitě by mohla zájemcům o překlady navrhnout práci na jednotlivých titulech nebo zadávat i jednotlivé kapitoly. Je dobře známo, že tuto činnost pro omezené finanční možnosti nelze honorovat, lze ji však účinně ocenit. Každý z nás, kdo pracuje na universitě, by mohl získat za tuto činnost písemné uznání SVU, což by mohlo přinést plnění nepsaného zákona “Publish or perish”. Ovládáme za léta pobytu v hostitelských zemích dříve cizí jazyk tak dobře, že jsme s to provádět do mateřštiny dobré překlady. Je nás tu tolik, že bychom mohli přeložit Britannicu třeba několikrát po sobě, kdybychom měli dost nadšení - a přitom si musíme uvědomit, že čas plyne a že nás tu v zahraničí začíná ubývat.

SVU by tedy měla navrhnout díla k překladům, hodnotit je a oceňovat. Konali bychom tak důležitou práci, jejíž nutnost jen roste a současně ti, kteří jsou na universitách by také uskutečňovali povinnou literární činnost. SVU by pak překlady archivovala a evidovala, aby se jednotlivá díla mohla kdykoli za vhodné příležitosti publikovat a přitom se předcházelo duplicitě práce. Kdo máte zájem o práci pro středisko překladatelské činnosti SVU? Nebo snad už něco podobného existuje?

Andrew (Oldřich) Tax, Assistant Professor
Southern Illinois University, Library Services
Carbondale, IL 62901

Statistická ročenka ČSSR 1987

Sociální složení obyvatelstva

(stav k 31. 12.)

Sociální skupina	ČSSR			ČSR			SSR		
	1983	1984	1985	1983	1984	1985	1983	1984	1985
Obyvatelstvo (tis.)									
Dělníci	7 410	7 445	7 470	4 895	4 909	4 913	2 515	2 536	2 557
Ostatní zaměstnanci	6 283	6 301	6 321	4 356	4 361	4 265	1 927	1 940	1 936
Društvevní rolníci	1 363	1 353	1 348	838	828	825	525	525	523
Ostatní družstevníci	142	141	143	115	114	115	27	27	28
Jednotlivé hospodářící rolníci	33	33	31	8	8	7	25	25	24
Osoby svobodných povolání	16	16	17	10	10	11	6	6	6
Ostatní a nezjištěná	189	189	189	104	104	104	85	85	85
Celkem	15 346	15 478	15 519	10 326	10 334	10 340	5 110	5 144	5 179
Složení obyvatelstva (%)									
Dělníci	48,1	48,1	48,2	47,4	47,5	47,5	49,2	49,3	49,4
Ostatní zaměstnanci	40,7	40,7	40,7	42,2	42,2	42,2	37,7	37,7	37,8
Društvevní rolníci	8,8	8,8	8,7	8,1	8,0	8,0	10,3	10,2	10,1
Ostatní družstevníci	0,9	0,9	0,9	1,1	1,1	1,1	0,5	0,5	0,5
Jednotlivé hospodářící rolníci	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,5	0,5	0,5
Osoby svobodných povolání	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ostatní a nezjištěná	1,2	1,2	1,2	1,0	1,0	1,0	1,7	1,7	1,6
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Poznámka: odhad vždy ke konci roku podle jednotné klasifikace zaměstnání (navazuje na sčítání lidu z roku 1980)

Národnost obyvatelstva

(stav k 31. 12.)

Národnost	ČSSR			ČSR			SSR		
	1983	1984	1985	1983	1984	1985	1983	1984	1985
Obyvatelstvo (tis.)									
česká	9 804	9 805	9 805	9 746	9 747	9 747	58	58	58
slowenská	4 809	4 849	4 888	383	391	397	4 426	4 453	4 491
ukrajinská	47	43	47	10	11	10	37	37	37
ruská	8	8	7	5	5	5	3	3	2
polská	71	71	72	68	68	69	3	3	3
maďarská	588	590	593	21	21	21	567	569	572
německá	58	56	56	55	53	53	3	3	3
jiná neudaná	51	51	51	38	38	38	13	13	13
Celkem	15 436	15 478	15 519	10 326	10 334	10 340	5 110	5 144	5 179
Složení obyvatelstva (%)									
česká	63,5	63,4	63,2	94,4	94,3	94,3	1,1	1,1	1,1
slowenská	31,2	31,3	31,5	3,8	3,8	3,8	86,6	86,7	86,7
ukrajinská	0,3	0,3	0,3	0,1	0,1	0,1	0,7	0,7	0,7
ruská	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
polská	0,5	0,5	0,5	0,7	0,7	0,7	0,1	0,0	0,1
maďarská	3,8	3,8	3,8	0,2	0,2	0,2	11,1	11,1	11,0
německá	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,1	0,1	0,1
jiná a neudaná	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,2	0,2	0,3
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Statistická ročenka ČSSR 1987

Obyvatelstvo podle sčítání lidu

Datum sčítání	Počet obyvatel ¹			Hustota obyvateľstva na 1 km ²			Průměrný roční přírůstek (+) nebo úbytek (-) v období mezi sčítáními lidu na 1 000 obyvatel		
	ČSSR	ČSR	SSR	ČSSR	ČSR	SSR	ČSSR	ČSR	SSR
31. 12. 1869	10 099 041	7 617 230	2 481 811	79	97	51	+ 4,8 ²	+ 6,2 ¹	+ 0,8 ³
31. 12. 1880	10 699 534	8 222 013	2 477 521	84	104	51	+ 5,4	+ 7,2	- 0,2
31. 12. 1890	11 260 601	8 665 421	2 595 180	88	110	53	+ 5,2	+ 5,4	+ 4,7
31. 12. 1900	12 155 139	9 372 214	2 782 925	95	119	57	+ 7,9	+ 8,2	+ 7,2
31. 12. 1910	12 995 294	10 070 637	2 916 657	102	128	60	+ 6,9	+ 7,5	+ 4,3
15. 2. 1921	13 003 446	10 009 567	2 993 859	102	127	61	+ 0,1	- 0,7	+ 2,6
1. 12. 1930	13 998 497	10 674 386	3 324 111	109	135	68	+ 7,8	+ 6,8	+ 11,3
1946-1947 ⁴		8 762 361	3 327 601		111	68		- 10,9	+ 0,0
1. 3. 1950	12 338 450	8 876 133	3 462 317	97	113	70	- 6,2 ⁵	- 8,7 ⁶	+ 1,8 ⁷
1. 3. 1961	13 745 577	9 571 531	4 174 045	107	121	86	+ 10,6 ⁴	+ 7,8 ¹	+ 12,4 ⁸
1. 12. 1970	14 344 987	9 807 677	4 537 290	112	124	93	+ 4,4	+ 2,5	+ 8,7
1. 11. 1980	15 283 095	10 291 927	4 991 163	120	131	102	+ 7,1	+ 5,6	+ 9,7

¹ v letech 1869 až 1950 přítomné obyvatelstvo, v letech 1961 až 1980 bydlící obyvatelstvo

² přírůstek v letech 1849 až 1869

³ v ČSR k 22. 5. 1947, v SSR k 4. 10. 1946

⁴ za období 1931 až 1950; průměrný roční přírůstek v ČSR v letech 1947 až 1950 činil + 5,6

⁵ přírůstek počítán k bydlícímu obyvatelstvu v roce 1950

Obyvatelstvo podle pohlaví v letech 1945 až 1985

Rok	ČSSR		ČSR		SSR	
	celkem	z toho ženy	celkem	z toho ženy	celkem	z toho ženy
	Stav ke konci roku (31. 12.)					
1945	13 533 864	6 951 525	10 109 089	5 203 955	3 425 775	1 750 571
1950	12 464 384	6 410 125	8 978 854	4 613 335	3 435 530	1 794 793
1955	13 161 542	6 748 936	9 405 047	4 823 731	3 755 495	1 925 225
1960	13 697 782	7 014 139	9 679 377	4 962 013	4 018 405	2 052 126
1965	14 194 055	7 266 358	9 802 287	5 046 795	4 391 769	2 219 563
1970	14 349 557	7 355 672	9 807 667	5 059 169	4 539 890	2 299 594
1975	14 857 163	7 618 849	10 093 551	5 201 293	4 783 617	2 417 550
1980	15 289 046	7 844 655	10 292 717	5 301 918	4 996 329	2 540 735
1983	15 436 152	7 919 205	10 326 526	5 317 389	5 109 626	2 621 818
1984	15 478 468	7 943 658	10 333 900	5 319 646	5 144 568	2 621 022
1985	15 519 302	7 961 150	10 340 335	5 321 474	5 178 967	2 639 676

Obyvatelstvo podle základních věkových skupin v letech 1950 až 1985

(stav k 31. 12.)

Rok ¹	Struktura obyvatelstva (%)			Věkový medián ²	Průměrný věk	Na 1 000 mužů připadlo žen
	0 až 14	15 až 39	40 až 59			
	Československá socialistická republika					
1950	25,4	36,8	26,0	11,8	33,4	1 059
1961	27,2	35,1	23,9	13,8	31,5	1 050
1970	23,1	36,8	23,2	16,9	31,1	1 058
1980	24,3	37,4	22,6	15,7	31,7	1 052
1985	24,4	37,1	22,1	16,4	31,8	1 053
	Česká socialistická republika					
1950	24,0	36,3	27,2	12,5	32,6	1 037
1961	25,4	34,6	25,1	14,9	33,2	1 053
1970	21,2	36,5	24,0	18,3	32,6	1 055
1980	23,5	36,7	23,0	16,8	31,0	1 061
1985	23,3	35,4	22,9	17,4	33,2	1 060
	Slovenská socialistická republika					
1950	28,9	38,1	23,0	10,0	27,3	1 030
1961	31,5	36,4	20,9	11,2	27,7	1 022
1970	23,7	37,2	21,6	13,9	27,5	1 025
1980	25,1	38,8	21,7	13,4	29,0	1 013
1985	26,4	38,7	20,6	14,3	29,2	1 043

¹ v letech 1950 až 1980 podle sčítání lidu

² v letech sčítání věk nejistěného věku

³ věkový medián udává věk, do kterého dospělá polovina obyvatelstva

U.S. Postal Service

STATEMENT OF OWNERSHIP MANAGEMENT AND CIRCULATION

Required by 39 U.S.C. 3685

1A. TITLE OF PUBLICATION ZPRAVY SVU		1B. PUBLICATION NO. 00362050		2. DATE OF FILING Oct. 15/1988
3. FREQUENCY OF ISSUE Bimonthly		3A. NO. OF ISSUES PUBLISHED ANNUALLY 6	3B. ANNUAL SUBSCRIPTION member \$ 2.- no-member 6.-	
4. COMPLETE MAILING ADDRESS OF KNOWN OFFICE OF PUBLICATION (Street, City, County, State and ZIP+4 Code) (Not printers) Czechoslovak Societu of Arts & Sciences, 75-7-199th Str. Flushing, NY 11366				
5. COMPLETE MAILING ADDRESS OF THE HEADQUARTERS OF GENERAL BUSINESS OFFICES OF THE PUBLISHER (Not printer) same				
6. FULL NAMES AND COMPLETE MAILING ADDRESS OF PUBLISHER, EDITOR, AND MANAGING EDITOR (This item MUST NOT be blank)				
PUBLISHER (Name and Complete Mailing Address) same				
EDITOR (Name and Complete Mailing Address) Litusha Zorin, 1230 Cedarville Rd., Brandywine MD 20613				
MANAGING EDITOR (Name and Complete Mailing Address)				
9. FOR COMPLETION BY NONPROFIT ORGANIZATIONS AUTHORIZED TO MAIL AT SPECIAL RATES (Section 423 12 DMM only) The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes (Check one)				
☐ (1) HAS NOT CHANGED DURING PRECEDING 12 MONTHS		☐ (2) HAS CHANGED DURING PRECEDING 12 MONTHS		(If changed, publisher must submit explanation of change with this statement)
10. EXTENT AND NATURE OF CIRCULATION (See instructions on reverse side)		AVERAGE NO. COPIES EACH ISSUE DURING PRECEDING 12 MONTHS		ACTUAL NO. COPIES OF SINGLE ISSUE PUBLISHED NEAREST TO FILING DATE
A. TOTAL NO. COPIES (Net Press Run)		1,660		1,700
B. PAID AND/OR REQUESTED CIRCULATION 1. Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales		-		-
2. Mail Subscription (Paid and/or requested)		1,464		1,482
C. TOTAL PAID AND/OR REQUESTED CIRCULATION (Sum of 10B1 and 10B2)		1,464		1,482
D. FREE DISTRIBUTION BY MAIL, CARRIER OR OTHER MEANS SAMPLES, COMPLIMENTARY, AND OTHER FREE COPIES		110		117
E. TOTAL DISTRIBUTION (Sum of C and D)		1,574		1,599
F. COPIES NOT DISTRIBUTED 1. Office use, left over, unaccounted, spoiled after printing		86		101
2. Return from News Agents				
G. TOTAL (Sum of E, F1 and 2 - should equal net press run shown in A)		1,660		1,700
11. I certify that the statements made by me above are correct and complete		SIGNATURE AND TITLE OF EDITOR, PUBLISHER, BUSINESS MANAGER, OR OWNER Buzna Buzna administrator		

Předseda:

Igor Nábělek
701 Chateaugay Rd.
N. W. Knoxville, TN 37923

Generální tajemník:

Miloš K. Kučera
245 E 63rd St., Apt. 204
New York, N.Y. 10021

Pokladník:

Ladislav Dolanský
18 Oakdale Ave.,
Weston, MA 02193

Publikační referent:

Josef Škvorecký
487 Sackville Street
Toronto, Ont. M4X 1T6
Canada

Redakce ZPRÁV SVU:

Andrew Eliáš
10713 Hoverton Ave.
Fairfax, VA 22030

Korektury ZPRÁV SVU:

Emma Jarošová
21 Vaughan Rd., Apt. 1001
Toronto, M6G 2N2 Ont., Canada

Redakce PROMĚN:

Karel Hrubý
Thiersteinerrein 90
CH-4059 Basel, Switzerland

Redakce KOSMAS:

Zdeněk Suda
115 South Oakhill Road
Pittsburgh, PA 15238

Redakce SVU Bulletin:

Zdenka Fischmann
P. O. Box 134
Corona, CA 91720

Prodej a distribuce publikací:

Mrs. R. Bunžová
75-70 199th Street
Flushing, N.Y. 11366

SVU NEWS (ISSN 0036-2050)

75-70 199th Street
Flushing, N.Y. 11366

2nd class postage
paid at Flushing, N.Y.

Return postage guaranteed.